
OFFERYNNAU STATUDOL CYMRU

2012 No. 322

**Rheoliadau Tribiwnlys Anghenion
Addysgol Arbennig Cymru 2012**

RHAN B

**APELAU ANGHENION ADDYSGOL
ARBENNIG A HAWLIADAU ANABLEDD**

Paratoi achos cyn y gwrandawriad

Gwrandawiadau a phenderfyniadau

Hysbysu dyddiad, lleoliad ac amser gwrandawiadau

41.—(1) Yn ddarostyngedig i ddarpariaethau paragraff (2) a rheoliad 42, rhaid i Ysgrifennydd y Tribiwnlys, ar ôl ymgynghori â'r partïon, bennu dyddiad, lleoliad ac amser y gwrandawriad ac anfon hysbysiad sy'n nodi dyddiad, lleoliad ac amser y gwrandawriad at bob parti.

(2) Os yw Ysgrifennydd y Tribiwnlys wedi gofyn i barti ddarparu manylion o'r adegau y byddai ar gael i fod yn bresennol mewn gwrandawriad, a'r parti hwnnw heb gydymffurfio â'r cais, caiff Ysgrifennydd y Tribiwnlys fynd ymlaen i restru'r apêl neu'r hawliad ar gyfer gwrandawriad heb ymgynghori ymhellach.

(3) Yn ddarostyngedig i baragraff (4), rhaid i'r hysbysiad o wrandawriad y cyfeirir ato ym mharagraff (1) gael ei anfon—

- (a) mewn perthynas â gwrandawriad o dan reoliadau 25, 27, 29, 56 neu 57, ddim hwyrach na 5 niwrnod gwaith cyn y dyddiad a bennwyd ar gyfer gwrandawriad;
- (b) mewn unrhyw achos arall, ddim hwyrach na 10 niwrnod gwaith cyn y dyddiad a bennwyd ar gyfer y gwrandawriad; neu
- (c) mewn unrhyw achos, o fewn cyfnod o amser byrrach cyn y dyddiad a bennwyd ar gyfer y gwrandawriad yn is-baragraffau (3)(a) neu (3)(b), fel a gytunir rhwng y partïon.

(4) Rhaid i Ysgrifennydd y Tribiwnlys gynnwys yn yr hysbysiad o wrandawriad, neu gyda'r hysbysiad o wrandawriad—

- (a) gwybodaeth a chanllawiau, mewn ffurf a gymeradwyir gan y Llywydd, ynglŷn â phresenoldeb y partïon a'r tystion yn y gwrandawriad, dod â dogfennau, a'r hawl i gynrychiolaeth neu gymorth fel a ddarperir gan reoliad 53; a
- (b) datganiad sy'n esbonio'r canlyniadau posibl os methir â bod yn bresennol, a'r hawl sydd gan y canlynol i gyflwyno sylwadau ysgrifenedig—
 - (i) yr apelydd neu'r hawlydd os na fydd yr apelydd neu'r hawlydd yn bresennol nac yn cael ei gynrychioli;

(ii) yr awdurdod lleol neu'r corff cyfrifol os na chynrychiolir ef ac os cyflwynodd ddatganiad o'i achos, oni fydd wedi datgan mewn ysgrifen nad yw'n gwrthwynebu'r apêl neu'r hawliad, neu wedi tynnu'n ôl ei wrthwynebiad i'r apêl neu'r hawliad.

(5) Yn ddarostyngedig i baragraff (6), caiff y Llywydd neu'r panel tribiwnlys newid lleoliad ac amser unrhyw wrandawriad, a rhaid i Ysgrifennydd y Tribiwnlys roi i'r partïon ddim llai na 5 niwrnod gwaith (neu gyfnod llai fel a gytunir rhwng y partïon) o rybudd ynghylch lleoliad ac amser newydd y gwrandawriad.

(6) Os yw'r partïon yn bresennol pan fydd y Llywydd neu'r panel tribiwnlys yn cyhoeddi lleoliad ac amser newydd y gwrandawriad, ni fydd yn ofynnol rhoi hysbysiad pellach.

(7) Nid oes dim ym mharagraffau (1) neu (5) sy'n gosod rhwymedigaeth ar Ysgrifennydd y Tribiwnlys i ymgynghori ag unrhyw berson nad oes hawl ganddo i'w gynrychioli yn y gwrandawriad, nac anfon hysbysiad at unrhyw berson o'r fath.

Pŵer i benderfynu apêl neu hawliad heb wrandawriad

42.—(1) Caiff y Llywydd neu'r panel tribiwnlys benderfynu'r apêl neu'r hawliad neu unrhyw fater penodol heb wrandawriad—

- (a) os yw'r partïon yn cytuno felly mewn ysgrifen; neu
- (b) yn yr amgylchiadau a ddisgrifir yn rheoliad 25 (methiant i gyflwyno datganiad achos ac absenoldeb gwrthwynebiad) neu 36 (methiant i gydymffurfio â chyfarwyddiadau).

(2) Cyn gwneud penderfyniad o dan baragraff (1), rhaid i'r panel tribiwnlys ystyried unrhyw sylwadau ysgrifenedig a gyflwynwyd eisoes gan y partïon, (at ddibenion y rheoliad hwn, trinnir y cais apêl neu'r cais hawlio a datganiadau achos y partïon fel pe baent yn sylwadau ysgrifenedig).

Gwrandawriadau cyhoeddus a phreifat: trefniadau ac eithriadau

43.—(1) Yn ddarostyngedig i baragraff (2), rhaid cynnal pob un o wrandawriadau'r Tribiwnlys yn breifat.

(2) Caiff y Llywydd neu'r panel tribiwnlys wneud gorchymyn bod gwrandawriad neu ran o wrandawriad i'w gynnal yn gyhoeddus os yw'r partïon yn cydsynio i gael gwrandawriad cyhoeddus ac os bodlonir y Llywydd neu'r panel tribiwnlys na fyddai gwrandawriad cyhoeddus—

- (a) yn rhagfarnu lles neu fuddiannau'r plentyn; a
- (b) yn caniatáu gwrandawriad teg o'r apêl neu'r hawliad.

(3) Yn ddarostyngedig i baragraff (6), mae hawl gan y personau canlynol i fod yn bresennol mewn gwrandawriad er gwaethaf ei gynnal yn breifat—

- (a) y partïon;
- (b) cynrychiolwyr y partïon;
- (c) tystion y partïon; ac
- (ch) unrhyw berson sydd wedi cyflwyno datganiad o addasrwydd i'r Tribiwnlys yn unol â rheoliad 66 er mwyn gweithredu fel cyfaill achos.

(4) Mae hawl gan y personau canlynol hefyd i fod yn bresennol mewn gwrandawriad er gwaethaf ei gynnal yn breifat—

- (a) y plentyn pan nad yw'r plentyn yn barti i'r apêl neu'r hawliad;
- (b) rhiant y plentyn, pan nad yw'r rhiant yn barti i'r apêl neu'r hawliad;
- (c) y clerc i'r panel tribiwnlys ac Ysgrifennydd y Tribiwnlys;

- (ch) y Llywydd, Cadeirydd neu aelod o'r panel addysg (pan nad yw'n eistedd fel aelod o'r panel tribiwnlys);
- (d) person sy'n cael ei hyfforddi fel Cadeirydd, aelod o'r panel addysg neu glerc i'r panel tribiwnlys;
- (dd) person sy'n gweithredu ar ran y Llywydd i hyfforddi neu oruchwylio clercod i banelau tribiwnlys;
- (e) dehonglwr;
- (f) unrhyw berson sy'n rhoi cymorth angenrheidiol arall i berson sy'n eistedd fel aelod o'r panel tribiwnlys neu sydd â hawl i fod yn bresennol yn y gwrandawriad o ganlyniad i'r rheoliad hwn;
- (ff) unrhyw berson a enwyd gan yr apelydd neu'r hawlydd wrth ymateb i'r ymholiad o dan reoliad 26(a)(vii) oni fydd y Llywydd neu'r panel tribiwnlys wedi penderfynu rhaid i unrhyw berson o'r fath beidio â bod yn bresennol yn y gwrandawriad ac wedi hysbysu'r apelydd neu'r hawlydd yn unol â hynny.

(5) Caiff y Llywydd neu'r panel tribiwnlys, gyda chydysyniad y partion neu'u cynrychiolwyr sy'n bresennol mewn gwirionedd, ganiatáu i unrhyw berson arall fod yn bresennol mewn gwrandawriad a gynhelir yn breifat.

(6) Heb ragfarnu unrhyw bwerau eraill a allai fod ganddo, caiff y Llywydd neu'r panel tribiwnlys allgáu o wrandawriad, neu o ran ohono—

- (a) person y mae ei ymddygiad, ym marn y Llywydd neu'r panel tribiwnlys, wedi amharu, neu'n debygol o amharu ar y gwrandawriad;
- (b) person y mae ei bresenoldeb, ym marn y Llywydd neu'r panel tribiwnlys, wedi gwneud neu'n debygol o'i gwneud yn anodd i unrhyw berson roi tystiolaeth, neu wneud sylwadau sy'n angenrheidiol ar gyfer cynnal y gwrandawriad yn briodol;
- (c) cynrychiolydd neu dyst nad oedd parti wedi ei enwi, heb esgus rhesymol, wrth ymateb i'r ymholiad gan Ysgrifennydd y Tribiwnlys o dan reoliad 26.

(7) Ac eithrio fel a ddarperir yn rheoliad 46(3) a (4) ni chaiff unrhyw un o'r personau a grybwyllir ym mharagraffau (4) neu (5), ac eithrio yn achos y personau a bennir yn is-baragraffau (c), (e), ac (f) o baragraff (4) i'r graddau y mae'u priod ddyletswyddau'n mynnu, gymryd unrhyw ran yn y gwrandawriad nac ychwaith (pan fo ganddynt hawl neu ganiatâd i aros) yn ystyriaethau'r panel tribiwnlys.

Gorchmynion sy'n cyfyngu ar adrodd

44.—(1) Pan fo gwneud hynny'n ymddangos yn briodol, caiff y Llywydd neu'r panel tribiwnlys wneud gorchmyn sy'n cyfyngu ar gyhoeddi, neu'n gwahardd cyhoeddi, unrhyw ddeunydd sy'n debygol o arwain aelodau o'r cyhoedd at adnabod yr apelydd, yr hawlydd, plentyn neu berson arall, os tybir na ddylent gael eu hadnabod.

(2) Yn y rheoliad hwn mae “cyhoeddi” (“*publishing*”), heb ragfarnu cyffredinolrwydd yr ymadrodd hwnnw, yn cynnwys—

- (a) cyhoeddi unrhyw ddeunydd mewn gwasanaeth rhaglenni, fel y diffinnir “programme service” gan adran 201 o Ddeddf Darlledu 1990(1); a
- (b) peri cyhoeddi unrhyw ddeunydd.

(3) Caiff y Llywydd neu'r panel tribiwnlys wneud gorchmyn o dan y rheoliad hwn mewn perthynas â chyfnod cyfyngedig, ac amrywio neu ddirymu gorchmyn a wneir o dan y rheoliad hwn.

Y weithdrefn mewn gwrandawriad

45.—(1) Ar ddechrau'r gwrandawriad rhaid i'r Cadeirydd esbonio'r drefn y mae'r panel tribiwnlys yn bwriadu ei mabwysiadu ar gyfer yr achos.

(2) Rhaid i'r panel tribiwnlys gynnal y gwrandawriad mewn modd yr ystyria'n briodol er mwyn egluro'r materion a thrin yr achos yn deg a chyfiawn, gan osgoi ffurfioldeb diangen yn yr achos, i'r graddau yr ystyria'n briodol.

(3) Rhaid i'r panel tribiwnlys benderfynu ym mha drefn y clywir y partïon a pha faterion sydd i'w penderfynu.

(4) Caiff y panel tribiwnlys, os bodlonir ef fod gwneud hynny'n deg a chyfiawn, ganiatáu—

- (a) i'r apelydd neu'r hawlydd ddibynnu ar seiliau nas datganwyd yn y cais apêl neu'r cais hawlio nac yn y datganiad achos, a rhoi tystiolaeth nas cyflwynwyd i'r awdurdod lleol neu'r corff cyfrifol, cyn nac ar y pryd y gwnaed y penderfyniad a herir;
- (b) i'r awdurdod lleol neu'r corff cyfrifol ddibynnu ar seiliau nas pennwyd yn ei ddatganiad achos.

(5) Os yw aelod o'r panel tribiwnlys ac eithrio'r Cadeirydd yn absennol, ar ddechrau'r gwrandawriad neu ar ôl hynny—

- (a) caiff y ddau aelod arall, gyda chydsyniad y partïon, gynnal y gwrandawriad, ac os digwydd hynny mae'r panel tribiwnlys i'w ystyried wedi ei gyfansoddi'n briodol, a chaiff y ddau aelod hynny wneud penderfyniad y panel tribiwnlys;
- (b) rhaid i'r aelod sy'n absennol beidio ag ailymuno â'r gwrandawriad.

Tystiolaeth mewn gwrandawriad

46.—(1) Yn ddarostyngedig i reoliad 43(6), mae hawl gan y partïon yng nghwrs y gwrandawriad i roi tystiolaeth, galw tystion, holi unrhyw dyst ac annerch y panel tribiwnlys ar y dystiolaeth, gan gynnwys y dystiolaeth ysgrifenedig a gyflwynwyd cyn y gwrandawriad, yn ogystal ag yn gyffredinol ar destun yr apêl neu'r hawliad.

(2) Nid oes hawl gan barti i alw mwy na dau dyst i roi tystiolaeth ar lafar (yn ychwanegol at unrhyw dyst y mae ei bresenoldeb yn ofynnol yn unol â pharagraff (6)).

(3) Caiff y Llywydd neu'r panel tribiwnlys ganiatáu i'r personau canlynol roi tystiolaeth ac annerch y panel tribiwnlys ar destun yr apêl neu'r hawliad—

- (a) y plentyn, pan nad yw'r plentyn yn barti i'r apêl neu'r hawliad;
- (b) rhiant y plentyn, pan nad yw'r rhiant yn barti i'r apêl neu'r hawliad;
- (c) person sydd wedi cyflwyno datganiad o addasrwydd i'r Tribiwnlys yn unol â rheoliad 66 er mwyn gweithredu fel cyfaill achos.

(4) Caiff y Llywydd neu'r panel tribiwnlys ganiatáu—

- (a) i'r person, os oes un, a enwyd mewn ymateb i ymholiad o dan reoliad 26(a)(vii) roi tystiolaeth ac annerch y panel tribiwnlys ar safbwyntiau a dymuniadau'r plentyn;
- (b) i'r awdurdod lleol neu'r corff cyfrifol i holi'r person a bennir yn is-baragraff (a) ynglŷn ag unrhyw dystiolaeth neu anerchiad a wnaed i'r panel tribiwnlys.

(5) Ceir rhoi tystiolaeth gerbron y panel tribiwnlys naill ai—

- (a) ar lafar; neu
- (b) drwy ddatganiad ysgrifenedig os cyflwynir y cyfryw dystiolaeth ynghyd â'r cais apêl neu'r cais hawlio neu'r datganiad achos neu'n unol â rheoliad 50.

(6) Caiff y Llywydd neu'r panel tribiwnlys, yn ystod unrhyw gam o'r apêl neu'r hawliad, bennu bod presenoldeb personol unrhyw wneuthurwr o unrhyw ddatganiad ysgrifenedig yn ofynnol.

(7) Caiff y Llywydd neu'r panel tribiwnlys gymryd tystiolaeth ynghylch unrhyw ffaith sy'n ymddangos yn berthnasol i'r Llywydd neu'r panel tribiwnlys.

(8) Caiff y Llywydd neu'r panel tribiwnlys ei gwneud yn ofynnol bod unrhyw barti neu dyst yn rhoi tystiolaeth ar lw neu drwy gadarnhad, ac at y diben hwnnw ceir gweinyddu llw neu gadarnhad yn y ffurf gywir, neu ei gwneud yn ofynnol bod unrhyw dystiolaeth a roddir drwy ddatganiad ysgrifenedig yn cael ei rhoi drwy ddatganiad o wirionedd.

Newid tyst

47.—(1) Ceir newid y person a enwyd gan barti fel tyst ar ei ran, wrth ymateb i ymholiad a wnaed o dan reoliad 26, gan y parti hwnnw, os bydd Ysgrifennydd y Tribiwnlys wedi cael hysbysiad ysgrifenedig, a chopi o'r hysbysiad wedi ei gyflwyno i'r parti arall ddim hwyrach na 5 niwrnod gwaith cyn y gwrandawriad.

(2) Rhaid i unrhyw gais i newid tyst, a wneir llai na 5 niwrnod gwaith cyn y gwrandawriad, gael ei benderfynu gan y Llywydd neu'r panel tribiwnlys.

Gwysio tyst

48.—(1) Yn ddarostyngedig i baragraffau (2) i (5), caiff y Llywydd neu'r panel tribiwnlys, pan wneir cais gan barti neu ar gymhelliad y Llywydd neu'r panel tribiwnlys ei hunan, ei gwneud yn ofynnol drwy wŷs bresenoldeb unrhyw berson fel tyst mewn gwrandawriad, ar y cyfryw adeg ac yn y cyfryw le a bennir yn y wŷs ac mewn unrhyw ohiriad o'r gwrandawriad hwnnw neu o weddill y gwrandawriad hwnnw, ac yn y gwrandawriad, ei fod yn ateb unrhyw gwestiynau neu'n dangos unrhyw ddogfennau neu ddeunydd arall a gedwir gan, neu sydd o dan reolaeth, y person hwnnw ac sy'n ymwneud ag unrhyw fater dan sylw yn yr apêl neu'r hawliad.

(2) Rhaid peidio â gorfodi unrhyw berson i roi unrhyw dystiolaeth neu ddangos unrhyw ddogfen neu ddeunydd arall, na ellid gorfodi'r person i'w rhoi neu i'w dangos mewn treial o achos mewn llys barn.

(3) Wrth arfer y pŵer a roddir gan y rheoliad hwn, rhaid i'r Llywydd neu'r panel tribiwnlys gymryd i ystyriaeth yr angen i ddiogelu unrhyw fater sy'n ymwneud ag amgylchiadau personol agos neu amgylchiadau ariannol, neu sy'n cynnwys gwybodaeth a fynegwyd neu a gafwyd yn gyfrinachol.

(4) Ni cheir ei gwneud yn ofynnol drwy wŷs bod person yn bresennol oni roddwyd o leiaf 5 niwrnod gwaith o rybudd o'r gwrandawriad i'r person hwnnw, neu, os rhoddwyd llai na 5 niwrnod gwaith, oni fydd y person wedi rhoi gwybod i'r Llywydd neu'r panel tribiwnlys fod y person yn derbyn y rhybudd a roddwyd.

(5) Ni cheir ei gwneud yn ofynnol drwy wŷs bod person yn bresennol ac yn rhoi tystiolaeth neu'n dangos unrhyw ddogfen, oni fydd swm o arian wedi ei dalu neu'i gynnig, sy'n rhesymol ddigonol i dalu treuliau angenrheidiol presenoldeb y person hwnnw.

(6) Rhaid i barti sy'n gofyn am wŷs tyst wneud cais ysgrifenedig i Ysgrifennydd y Tribiwnlys, o leiaf 8 niwrnod gwaith cyn y gwrandawriad, neu'n ddiweddarach os yw'r person y cyfeirir y wŷs ato yn cydsynio mewn ysgrifen.

(7) Rhaid i wŷs tyst gynnwys—

- (a) mewn perthynas ag apêl, datganiad bod unrhyw berson sydd, heb esgus rhesymol, yn methu â chydymffurfio ag unrhyw ofyniad i fod yn bresennol i roi tystiolaeth ac, os gofynnir am hynny yn y wŷs, i ddangos dogfennau, yn atebol o dan adran 336 o Ddeddf 1996, o'i gollfarnu'n ddiannod, i ddirwy na fydd yn uwch na lefel 3 ar y raddfa safonol;
- (b) mewn perthynas â hawliad, datganiad bod unrhyw berson sydd, heb esgus rhesymol, yn methu â chydymffurfio ag unrhyw ofyniad i fod yn bresennol i roi tystiolaeth ac, os gofynnir am hynny yn y wŷs, i ddangos dogfennau, yn atebol o dan baragraff 6(8) o

Atodlen 17 i Ddeddf 2010, o'i gollfarnu'n ddiannod, i ddirwy na fydd yn uwch na lefel 3 ar y raddfa safonol; a

(c) datganiad o effaith paragraff (8).

(8) Caiff person y cyfeirir gwŷs tyst ato wneud cais i'r Llywydd neu'r panel tribiwnlys, drwy roi hysbysiad i Ysgrifennydd y Tribiwnlys, i amrywio'r wŷs neu'i gosod o'r neilltu.

(9) Rhaid i'r Llywydd neu'r panel tribiwnlys beidio ag amrywio na gosod o'r neilltu wŷs tyst heb yn gyntaf hysbysu'r parti a wnaeth gais am ddyroddi'r wŷs tyst ac ystyried unrhyw sylwadau a wnaed gan y parti hwnnw.

Tystiolaeth dros y teleffon, cyswllt fideo neu ddulliau eraill

49. Caiff y Llywydd, naill ai pan wneir cais gan barti neu ar gymhelliad y Llywydd neu'r panel tribiwnlys ei hunan, ganiatáu i barti neu i dyst roi tystiolaeth dros y teleffon, drwy gyswllt fideo neu drwy unrhyw ddull arall o gyfathrebu, os bodlonir ef na fyddai hynny'n rhagfarnu ar gyrraedd amcan gor-redol y Rheoliadau hyn.

Tystiolaeth ysgrifenedig sy'n hwyr

50.—(1) Ar ddechrau'r gwrandawriad, caiff parti gyflwyno tystiolaeth ysgrifenedig bellach ar gyfer ei derbyn—

- (a) os yw'r partion yn cytuno i dderbyn y dystiolaeth bellach; neu
- (b) os yw'r dystiolaeth yn bodloni'r amodau a bennir ym mharagraff (2).

(2) Yr amodau y cyfeirir atynt ym mharagraff (1)(b) yw—

- (a) nad oedd y dystiolaeth ar gael ac nad oedd modd, yn rhesymol, iddi fod ar gael i'r parti hwnnw cyn diwedd y cyfnod datganiad achos; a
- (b) y cyflwynwyd copi o'r dystiolaeth i Ysgrifennydd y Tribiwnlys a chyflwynwyd copi o'r dystiolaeth i'r parti arall o leiaf 5 niwrnod gwaith cyn y gwrandawriad.

(3) Ni cheir derbyn tystiolaeth ysgrifenedig bellach a gyflwynir yn unol â pharagraff (1)(b) ac eithrio, yn ddarostyngedig i baragraff (4), pan fo'r Llywydd neu'r panel tribiwnlys o'r farn, ar ôl ystyried unrhyw sylwadau gan y parti arall, nad yw maint a ffurf y dystiolaeth honno'n debygol o rwystro cynnal y gwrandawriad yn effeithlon.

(4) Rhaid peidio â derbyn tystiolaeth ysgrifenedig bellach os byddai ei derbyn, ym marn y Llywydd neu'r panel tribiwnlys, yn groes i fuddiannau cyfiawnder.

(5) Pan na fodlonir yr amodau ym mharagraff (2), caiff y Llywydd neu'r panel tribiwnlys roi caniatâd i barti gyflwyno tystiolaeth ysgrifenedig bellach yn y gwrandawriad os yw'r Llywydd neu'r panel tribiwnlys o'r farn yr achosid risg ddifrifol o ragfarn yn erbyn y parti sy'n ceisio dibynnu ar y dystiolaeth honno pe na dderbynnid hi.

Gohirio gwrandawriad cyn ei gychwyn

51.—(1) Caiff y Llywydd neu'r panel tribiwnlys, naill ai ar gymhelliad y Llywydd neu'r panel tribiwnlys ei hunan neu ar gais parti, mewn amgylchiadau eithriadol, wneud gorchymyn i ohirio gwrandawriad cyn ei gychwyn.

(2) Rhaid i gais gan barti o dan baragraff (1)—

- (a) cael ei wneud mewn ysgrifen, gan ddatgan y rhesymau yn llawn;
- (b) dod i law Ysgrifennydd y Tribiwnlys, a chael ei gyflwyno gan y ceisydd i'r parti arall, o leiaf 5 niwrnod gwaith cyn y gwrandawriad.

(3) Os gwneir gorchymyn o dan baragraff (1), rhaid i Ysgrifennydd y Tribiwnlys roi i'r partion ddim llai na 5 niwrnod gwaith (neu ba bynnag gyfnod byrrach a gytunir gan y partion) o rybudd o ddyddiad y gwrandawriad newydd.

(4) Nid oes dim ym mharagraff (3) sy'n gosod rhwymedigaeth ar Ysgrifennydd y Tribiwnlys i ymgynghori ag unrhyw berson nad oes hawl ganddo i gael ei gynrychioli yn y gwrandawriad, nac anfon hysbysiad at unrhyw berson o'r fath.

Gohiriadau ar ôl cychwyn a chyfarwyddiadau

52.—(1) Caiff y Llywydd neu'r panel tribiwnlys ohirio gwrandawriad ar ôl ei gychwyn.

(2) Pan ohirir gwrandawriad ar ôl ei gychwyn—

- (a) caiff y Llywydd neu'r panel tribiwnlys roi cyfarwyddiadau y mae'n rhaid cydymffurfio â hwy cyn ailgychwyn y gwrandawriad neu yn y gwrandawriad ar ôl ailgychwyn;
- (b) caiff y Cadeirydd gyhoeddi casgliadau dros dro a gyrhaeddwyd gan y panel tribiwnlys. Nid yw'r casgliadau dros dro yn benderfyniad y panel tribiwnlys.

(3) Caiff cyfarwyddyd o dan baragraff (2)(a) ei gwneud yn ofynnol bod parti'n darparu pa bynnag fanylion, tystiolaeth neu ddatganiadau y gofynnir amdanynt yn rhesymol ar gyfer penderfynu'r apêl neu'r hawliad.

(4) Os yw parti'n methu â chydymffurfio â chyfarwyddyd a wneir o dan baragraff (2)(a), caiff y panel tribiwnlys gymryd y ffaith honno i ystyriaeth wrth benderfynu'r apêl neu'r hawliad neu wrth benderfynu a ddylid gwneud gorchymyn ar gyfer costau.

(5) Os cyhoeddir lleoliad ac amser gwrandawriad a ohiriwyd ar ôl ei gychwyn, yn y gwrandawriad cyn ei ohirio felly, ni fydd unrhyw hysbysiad pellach yn ofynnol.

Cynrychioli mewn gwrandawriad

53.—(1) Yn ddarostyngedig i baragraff (2), mewn unrhyw wrandawriad neu ran o wrandawriad—

- (a) caiff yr apelydd neu'r hawlydd gynnal yr apêl neu hawliad (gyda chymorth gan un person os yw'r apelydd neu'r hawlydd yn dymuno), neu caiff ymddangos a chael ei gynrychioli gan un person, pa un a oes cymwysterau cyfreithiol gan y person hwnnw ai peidio;
- (b) caiff yr awdurdod lleol neu'r corff cyfrifol ymddangos a chael ei gynrychioli gan un person, pa un a oes cymwysterau cyfreithiol gan y person hwnnw ai peidio.

(2) Caiff y Llywydd neu'r panel tribiwnlys roi caniatâd—

- (a) i'r apelydd neu'r hawlydd gael cymorth neu gael ei gynrychioli gan fwy nag un person;
- (b) i'r awdurdod lleol neu'r corff cyfrifol gael ei gynrychioli gan fwy nag un person.

(3) Os nad yw parti'n bwriadu bod yn bresennol neu gael ei gynrychioli yn y gwrandawriad, caiff y parti hwnnw, ddim hwyrach na 5 niwrnod gwaith cyn y gwrandawriad, anfon at Ysgrifennydd y Tribiwnlys sylwadau ysgrifenedig ychwanegol i gefnogi achos y parti hwnnw.

Methiant i fod yn bresennol mewn gwrandawriad

54.—(1) Os yw parti'n peidio â bod yn bresennol neu gael ei gynrychioli mewn gwrandawriad yr hysbyswyd y parti hwnnw ohono, caiff y panel tribiwnlys—

- (a) oni fodlonir y panel tribiwnlys fod rheswm digonol dros y cyfryw absenoldeb, glywed a phenderfynu'r apêl neu'r hawliad yn absenoldeb y parti hwnnw; neu
- (b) gohirio'r gwrandawriad cyn ei gychwyn neu ei ohirio ar ôl ei gychwyn fel y bo'n briodol.

(2) Cyn penderfynu apêl neu hawliad yn absenoldeb parti, rhaid i'r panel tribiwnlys ystyried unrhyw sylwadau ysgrifenedig a gyflwynwyd gan y parti hwnnw wrth ymateb i'r hysbysiad o

wrandawriad, ac at ddibenion y rheoliad hwn mae'r cais apêl neu'r cais hawlio a datganiadau achos y partion i'w trin fel pe baent yn sylwadau ysgrifenedig.

Penderfyniad y panel tribiwnlys

55.—(1) At y diben o gyrraedd ei benderfyniad rhaid i'r panel tribiwnlys, ac at y diben o drafod mater gweithdrefnol caiff y panel tribiwnlys, er gwaethaf unrhyw beth a gynhwysir yn y Rheoliadau hyn, orchymyn i bob person adael yr eisteddiad o'r panel tribiwnlys ac eithrio aelodau'r panel tribiwnlys ac unrhyw rai o'r personau a grybwyllir yn rheoliad 43(4)(c) i (dd), neu, fel y mynno'u priod ddyletswyddau, rheoliad 43(4)(e) ac (f).

(2) Caiff y panel tribiwnlys wneud penderfyniad drwy fwyafrif, a phan gyfansoddir y panel tribiwnlys o ddau aelod o dan reoliad 45(5) bydd gan y Cadeirydd ail bleidlais neu bleidlais fwrw.

(3) Ceir naill ai roi penderfyniad y panel tribiwnlys ar lafar ar ddiwedd y gwrandawriad neu ohirio'r penderfyniad, ac ym mhob achos, pa un a gynhaliwyd gwrandawriad ai peidio, rhaid cofnodi'r penderfyniad ar unwaith mewn dogfen y mae'n rhaid cynnwys ynnddi neu fel atodiad iddi hefyd, ac eithrio mewn achos a benderfynir drwy gydsyniad, ddatganiad o'r rhesymau (mewn ffurf gryno) dros benderfyniad y panel tribiwnlys, a rhaid i ddogfen o'r fath gael ei llofnodi a'i dyddio gan y Cadeirydd.

(4) Ni chaiff penderfyniad a roddir ar lafar na'r ddogfen y cyfeirir ati ym mharagraff (3) gynnwys unrhyw gyfeiriad at wneud y penderfyniad drwy fwyafrif (os dyna a ddigwyddodd) nac at unrhyw farn lleiafrif.

(5) Rhaid cofnodi pob penderfyniad y panel tribiwnlys yn y Gofrestr.

(6) Rhaid i Ysgrifennydd y Tribiwnlys anfon copi o'r ddogfen y cyfeirir ati ym mharagraff (3), cyn gynted ag y bo'n ymarferol, at bob parti ynghyd â chanllawiau, mewn ffurf a gymeradwyir gan y Llywydd, ar yr amgylchiadau pan fo hawl i apelio yn erbyn penderfyniad y panel tribiwnlys ac ar y weithdrefn sydd i'w dilyn.

(7) Pan fo rheoliadau 15(11)(a) neu 67(2) yn gymwys, rhaid i Ysgrifennydd y Tribiwnlys anfon copi o'r dogfennau y cyfeirir atynt ym mharagraff (6) at yr apelydd neu'r hawlydd yn ogystal ag at y cynrychiolydd neu'r cyfaill achos.

(8) Mae pob penderfyniad i'w drin fel pe bai wedi ei wneud ar y dyddiad yr anfonir copi o'r ddogfen sy'n ei gofnodi at yr apelydd neu'r hawlydd (pa un a gyhoeddwyd y penderfyniad yn gynharach ar ddiwedd y gwrandawriad ai peidio).